

Referințe la gramatica textelor de specialitate

L. Bivol

Prezentul articol se axează pe enunțarea și validarea unor principii teoretice ale gramaticii limbajului specializat, principii ilustrate prin exemple, selectate dintr-un manual de limbaj specializat în domeniul economiei de ediție recentă.

Regulile de elaborare a textelor de specialitate nu sunt aceleași ca în limba generală. Ele presupun o cunoaștere specifică a domeniului de specialitate, pe de o parte și o cunoaștere a funcționării formelor textuale, pe de altă parte. Se știe că caracterul textelor științifice sau tehnice reflectă obiectivitatea și tendința de depersonalizare. În plan lexical ele se disting grație terminologiilor concrete. Gramatica lor posedă o serie de trăsături comune, ce le conferă omogenitate [1]. Vom încerca, în cele ce urmează, să identificăm aceste trăsături, în baza materialului lingvistic, expus în paginile manualului *Economie générale. Economie d'entreprise. Diplomatie économique*, autor N. Zgardan [2]. Așadar, una din particularitățile gramaticale frecvent întâlnite în textul de specialitate rezidă în utilizarea **propoziției simple** :

L'économie est l'étude du commerce entre les nations.

L'économie est la science des choix.

Sintagmele nominale abundă în textul de specialitate :

produit national, biens de consommation, société privée, revenu par habitant, taux de fécondité, unité monétaire, amortissement du capital, indicateur de développement, taille des ménages, marché de travail, hausse du coût.

Este de remarcat tendința utilizării **formelor și expresiilor impersonale** :

On pourrait définir l'économie par l'ensemble des sujets dont elle s'occupe.

On dirait ainsi que l'économie est l'analyse de la production...

[...] **il ne s' agit pas toujours là des phénomènes économiques** [...].

Il n' existe pas de définitions du développement économique, s'il s'agit d'une économie de marché [...].

Il nous arrivera d'utiliser d'autres termes que développement.

Acroître les ressources en volume, mais aussi progresser dans le sens d'une amélioration qualitative, et transformer durablement tous les paramètres de la vie économique et sociale, c'est à ce niveau complexe que se situe le développement.

Observarea preliminară a verbului în textul de specialitate ne permite să constatăm utilizarea preponderentă a acestuia la **prezentul indicativ** :

Chaque année, plus de 500 000 enfants meurent d'un manque de nourriture et d'eau potable.

D'autres relations expriment davantage la nature institutionnelle de l'économie que l'on cherche à étudier.

[...] *qu'on ne peut étendre au niveau global ce qui est valable au niveau individuel.*

Semnalăm, de asemenea, absența formelor verbale la persoana a 2 singular și plural, a formelor pronominale și a verbului la Imperativ.

Pronumele “noi” de modestie ar fi o altă particularitate a gramaticii textului specializat :

Mais si nous faisons la synthèse de toutes ses définitions, nous leur trouvons un thème commun.

Devrions-nous aujourd'hui produire des pizzas ou des chemises? Devrions-nous produire beaucoup de biens de consommation ou d'investissement?

Devons-nous avoir une société où quelques-uns sont riches et beaucoup sont pauvres?

Il nous arrivera d'utiliser d'autres termes que développement [...].

Au-délà, nous trouvons la finalité du développement [...].

În cadrul textului de specialitate comportamentul gramatical al unităților terminologice este determinat de categoria gramaticală a acestora : substantive, verbe, adjective. Dacă e să abordăm raportul acestor categorii gramaticale în textele de specialitate, concluzia este univocă : substantivele sunt în majoritate, constituind 2/3 din ansamblul terminologic. Acest fapt se explică prin tendința terminologiei de a denumi concepte prin intermediul substantivelor și mai puțin prin mijlocirea altor părți de vorbire. Se știe doar că structura noțională a fiecărei discipline se materializează lingvistic cu ajutorul numelui.

Proporția adverbelor e quasi nulă, dacă facem abstracție de locuțiuni cu valoare adverbială. Or, includerea adverbelor într-o terminologie nu pare a fi indispensabilă. Cele mai funcționale elemente, cum ar fi prepozițiile, conjucțiunile, articolele, pronumele nu au caracter terminologic.

În procesul lexicalizării unei forme gramaticale se atestă tendința de a „îngheța” formele flexibile, astfel încât se produce o modificare a categoriei gramaticale după modelul :

bien (adverb) se transformă în *le bien* (substantiv),

revenir (verb) – *le revenu* (substantiv),

pouvoir (verb) – *le pouvoir* (substantiv).

Am prezentat, așadar, unele particularități gramaticale tipice textului de specialitate. Structura în ansamblu a textului specializat este, după cum se poate remarca, mai puțin complexă, mai puțin subtilă în raport cu orice text din limba generală.

Bibliografie:

1. M. T. Cabré, *La terminologie. Théorie, méthodes et application*, Paris, 1986, p.139.
2. N. Zgardan, *Economie générale. Economie d'entreprise. Diplomatie économique*. Chișinău : Editura Arc, 2002.